

РОЗВИТОК ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ, ВИКОРИСТОВУЮЧИ ОСОБИСТІСНО-ЗОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД

Особистісно-зорієнтований підхід до опрацювання програмового матеріалу на уроках англійської мови.

Завдяки тому, що я стала переможцем програми TEA, я змогла отримати необхідні професійні знання та досвід у США влітку 2007 року. Цей досвід включив спостереження за управлінням аудиторією та організацією шкільного процесу, інтенсивне професійне навчання в Університеті Джорджа Мейсона, Ферфекс, Вірджинія, а також спілкування та обмін ідеями з колегами з 11 країн. Отримали змогу побачити як особистісно-зорієнтований підхід широко використовується в американських школах. Він виявився досить ефективним у допомозі студентам у вивченні та використанні матеріалів та концепцій, які вони повинні знати. Ми вивчили багато стратегій, якими користуються у класах з вищезазначеним підходом. Переконалися, що ту інформацію, яку студенти вивчають в саме таких класах із використанням особистісно-зорієнтованого підходу (student-centered approach), вони засвоюють краще й вона запам'ятовується на довгий проміжок часу; творчі здібності студентів виходять на перший план, їх розвивають, а студенти стають більш впевненими в собі й краще вирішують поставлені в аудиторії проблеми. Ще важливішим є те, що в таких класах увага приділяється кожному учневі окремо, а навчання сфокусоване на потребах, особистих досвідах та можливостях усіх в аудиторії. До учнів ставляться як до колег у процесі навчання й як до індивідуумів з ідеями, які заслуговують на прийняття до уваги й розгляд.

Про особистісно-зорієнтований підхід до навчання писали як вітчизняні, так і зарубіжні вчені (Л. Віготський, М. Монтессорі, Дж. Дьюї, К. Роджерс, Р. Скіннер, Дан Грігс, та інші). Психолог Яків Навчальний процес – це співпраця двох сторін, це корисна діяльність, що збагачує і результатом якої стає партнерство між учителем і суб'єктом навчання. Співробітництво вчителя й учня, їхня ці

- зосередження на потребах учня;
- діагностична основа навчання;
- переважання навчального діалогу;
- співпраця, співтворчість між учнями і вчителем;
- ситуація вибору і відповідальності;
- турбота про фізичне та емоційне благополуччя учнів;
- протосування методики до навчальних можливостей дитини;
- стимулювання розвитку і саморозвитку учня

Найважливішою характеристикою особистісно-зорієнтованого навчання є те, що учні активно беруть участь у процесі навчання. Самі студенти приймають рішення щодо того, що вони будуть вивчати і яким чином. Вони засвоюють нові знання та навички за допомогою базування на своїх попередніх знаннях та досвіді, вони працюють у взаємозв'язку з іншими учнями й вони спостерігають за своїм власним навчанням. Викладачі у класах із особистісно-зорієнтованим навчанням є більше помічниками, ніж наглядцями знань, вони користуються різними стилями навчання й включають учнів у групове вивчення предметів.

Повернувшись додому, з новим багажем знань я почала працювати з новим нахненням у моїх аудиторіях з метою включити учнів в процес вивчення предметів в групах й оцінки один одного. У цій статті мені б хотілося поділитися деякими стратегіями, які я використовую зі своїми учнями, щоб зробити для них вивчення англійської мови більш привабливим.

Передумовою про навчання в групах (cooperative learning).

Навчання в групах – це стратегія, яка забезпечує соціальною структурою учнів для подальшої ефективної роботи в групах. Вона стала популярною за декількох причин. Вона додає різноманіття до репертуару вчителя. Вона допомагає вчителям управляти великими класами з різними потребами. Вона дозволяє учням навчатися один від одного, а не отримувати інформацію цілком від вчителя чи підручника. Належні спільні завдання стимулюють учнів до вищого рівня обдумування, готуючи їх до академічного навчання та тестування. Окрім впровадження навчання, система приває повагу один до одного та висуває на перший план дружбу серед різних груп студентів.

У навчанні в групах є багато різних форм та визначень, але найбільш спільні підходи включають маленькі, гетерогенні команди, найчастіше – це чотири чи п'ять членів групи, які співпрацюють над одним груповим завданням.

Основна ідеологія навчання в групах була детально розроблена трьома групами американських педагогів з університету Джона Хопкінса (Р. Славін), університету штату Мінесота (Роджер Джонсон) і Девід Джонсон), групою Дж. Аронсона з університету штату Каліфорнія. З того часу, звичайно, ідеї у навчанні в групах отримали свій подальший розвиток зусиллями багатьох педагогів у багатьох країнах світу.

Сьогодні існує чотири основні принципи PIES у спільному вивченні.

1. *Позитивна взаємозалежність* (Positive interdependence). Позитивна взаємозалежність є критичною задля успіху групи, оскільки динамічність взаємозалежності допомагає студентам навчатися брати й давати – розуміти, що в групі, так само як і в житті, кожний з нас може зробити щось, але ніхто з нас не може зробити всього.

2. *Індивідуальна відповідальність* (Individual accountability). Кожний учасник колективу відповідальний за частину результату, який неможливо отримати без участі всіх членів групи. Цього можна досягти за допомогою різних структур заради результату (міні-тем, експертні ролі), безосередньої участі (згадування, переказ, стислий огляд), чи слухання один одного (обмін ідеями), і що найважливіше, структура, яка дозволить використати індивідуальну оцінку.

3. *Рівна участь* (Equal participation). Цього можна досягти, використовуючи черги або часові внески кожного учня, чи розподіл праці. Проста групова робота без якоїсь певної структури найчастіше призводить до нерівної участі учнів у дискусії. Рольові завдання можуть бути диференційовані, базуючись на рівні учнів.

4. *Одночасне спілкування* (Simultaneous interaction). Замість одного коментарю за 45 хвилин уроку, кожний учень спілкується з членами групи постійно.

На уроках англійської мови ми часто використовуємо "мозаїчні" вправи (jigsaw activities), які є прикладом вивчення в групах. Часто включаємо учнів у "мозаїчні" вправи, коли намагаємося розвивати їхні навички у читанні, письмі, розмові й прослухуванні англійських текстів.

"Мозаїчні" вправи (jigsaw activities)

1. Розділити текст на три чи чотири частини. Також поділити клас на 3 чи 4 групи в залежності від розділених частин тексту. Задати кожній групі певну частину тексту.
2. Учні у своїх групах читають секцію тексту й обговорюють, що вони зрозуміли. У кожній групі вони знають лише одну частину з усього тексту.
3. Потім учні пишуть по два питання до їхньої частини тексту.
4. Сформувати нові групи учнів таким чином, щоб у нових групах було по одному представнику з усіх попередніх груп. Тепер усі в кожній з груп можуть вивчити зміст всього тексту один від одного.

5. Вони відповідають на питання один одного.

6. В кінці цієї вправи потрібно надати тест задля перевірки розуміння учнями тексту. Таким чином, можна мотивувати учнів до більш належної роботи в групах.

Інша цікава вправа – це індивідуальні бейджикі з іменем та прізвищем кожного учня/інтерв'ю

1. Кожний учень отримує чистий бейджик, який має заповнити згідно з інструкціями вчителя.
2. В учнів є п'ять хвилин для заповнення їхніх бейджиків наступною інформацією.

БЕЙДЖИК

- А) Ім'я та прізвищем
- Б) Три хобі, інтереси; кар'єрні цілі
- В) Три улюблені страви; два улюблених шкільних предмета

3. Учень 1-й використовує заповнений бейджик, щоб представитися учневі 2-му, поки учень 3-й робить те саме із учнем 4-им. Потім цей процес повторюють навпаки – 2-ий представляється 1-ому, 4-ий 3-му. Потрібно дати хвилинку для кожного з таких привітань.

4. Учень 1-й представляє учня 2-го восьмою класу, використовуючи його бейджик. Учень 2-й, у свою чергу, представляє учня 1-го восьмому класу. Учні 3-й і 4-й роблять те ж саме. Також потрібно надати для цього хвилинку.

Оскільки учні працюють у гетерогенних групах їхні можливості різні. Для найбільш ефективного використання їхніх можливостей ми надаємо кожному члену групи свою роль (наприклад, той, хто пише, звітує, слідкує за часом, керує процесом). Це ефективно як для академічно встигаючих та менш встигаючих учнів. Учні лише виграють від усного спілкування, яке породжує їхні подальше позашкільне спілкування, що є цілком природним та необхідним.

Приклад такої вправи: "Що в Нас Спільного".

1. Учитель роздає ролі кожному учаснику команди (наприклад, той, хто пише, звітує, слідкує за часом, керує процесом).
2. В учасників команди є п'ять хвилин на обговорення речей, які в них спільні, такі як: сім'я, домашні тварини, інтереси, подорожі, і т.д.
3. Команди обговорюють те, що в них є спільного й вибирають п'ять найбільш цікавих приклада. Той, хто записує складає список цих речей на папері.
4. Команди розповідають одна одній про те, що в них спільного.
5. Учитель вивішує списки спільного команд на дошці з іменем кожної команди таким чином, щоб весь клас зміг пізніше їх прочитати.

Вправа на вирішення проблем

1. Учні продумують різні заходи, які вони могли б зробити в суботу. Це можна зробити у формі "павутини". У вправі "павутини" центральною ідеєю є те, що учні представляють свої ідеї, а потім ці ідеї, як ниточки павутини накладаються одна на одну.

2. Кожна команда порівнює свої список ідей з усім класом чи іншими командами.

3. Учитель оголошує, що кожна команда має 100 доларів, які вона може витратити в суботу. Члени команди мають вирішити, чим вони будуть займатися і як разом витратять ці гроші. Члени команди обговорюють свої ідеї і той, хто записує складає список запланованих заходів й витрати на кожному з них.

4. Той, хто звітує в кожній з команд розповідає про рішення своєї команди восьмому класу. Це можна зробити одночасно, якщо ті, хто звітують запишуть списки своїх рішень на дошці.

5. Командні вправи можуть бути вивішені на стендах.

Будь-який тип вправ на вирішення проблем може бути використаний. Інші приклади можуть бути використані, надаючи командам 25 доларів кожній команді для походу до крамниці на придбання їжі для приготування обіду для команди, створюючи список з п'яти завдань, необхідних у першу чергу для побудування нового світу на новій планеті, чи створюючи список з п'яти важливих характеристик хорошого друга.

Ще однією ефективною вправою у класі з акцентом на учнях є ЗХВ (KWL).

ЗХВ вправа

- де: "З" означає що ми ЗНАЄМО про щось,
 - "Х" - що ми ХОЧЕМО знати про щось,
 - "В" що ми ВИВЧИЛИ щось.

У цій вправі учням дається певна тема. Вони роблять таблицю, яка складається з трьох стовпчиків ЗХВ. Окремо, або ж у групі вони пишуть те, що вони вже знають на задану тему в стовпчику З (знаю). У другому стовпчику Х (хочу знати) вони записують всі речі, які б вони хотіли дізнатися на задану тему. Вправа на вивчення іде далі. Це може бути текст для читання, фільм для перегляду, і т.д. Після вправи вивчення учні записують у стовпчик В (вивчив) все те, що вони дізналися. ЗХВ можна розцінювати як вправу для самоконтролю або вправу для безосереднього вивчення матеріалу. Цілями ЗХВ є оцінка отриманих знань учнів за одним принципом і оцінка попередніх знань учнів. Після закінчення вправи ЗХВ учні зможуть:

- Переоцінити свої знання на задану тему
- Дізнатися нові речі щодо теми
- Отримати нові знання на задану тему.

Це тільки короткий список вправ, які зосереджені на студентах, які ми використовуємо на уроках англійської мови в нашій школі. Всі ці вправи допомагають студентам отримати знання з мови. Вони природним чином стимулюють й розвивають свої пізнавальні, лінгвістичні, соціальні навички. Робота в групах мотивує студентів використовувати такі навички, як аналіз, пояснення, синтез

та інші.

Таким чином, особистісно-зорієнтоване навчання – це навчання, у центрі якого знаходиться особистість, її мотиви, цілі, неповторний психологічний склад. Виходячи з інтересів особистості, рівня її знань і вмінь, учитель визначає мету знань і корегує освітній процес, керуючись розвитком особистості.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Падалка О.С.* Педагогічні технології / Падалка О. С. та інші. – К.: Укр. енциклопедія, 1995 – С.129.
2. *Пометун О.* Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання / О. Пометун, Л. Пироженко. – К., 2004.
3. *Чернега Н.А.* Особистісно-зорієнтоване навчання і сучасні підходи / Н.А. Чернега // Рідна школа, 2001. – №9. – С. 13-14.
4. *Шевченко Є.Б.* Використання інтерактивних технологій для розвитку пізнавального інтересу на уроках англійської мови / Є.Б. Шевченко // Англійська мова та література, 2005. – №24.
5. *Выготский Л.С.* Педагогическая психология / Л.С. Выготский [под ред. В.В. Давыдова]. – М.: Педагогика, 1991.
6. *Якиманская И.С.* Личностно-ориентированное обучение в современной школе / И.С. Якиманская. – М. : Сентябрь, 1996.
7. *Якиманская И.С.* Технология личностно-ориентированного образования / И.С. Якиманская. – М., 2000.
8. *Cohen, Elizabeth G.* Designing Groupwork: Strategies for the Heterogeneous Classroom. New York: Teachers College Press, 1994. Holt,
9. *Johnson, David W. and Roger T. Johnson.* Learning Together and Alone. Cooperative, Competitive, and Individualistic Learning, Fourth Edition Edina, Minn.: Interaction Book Company, 1994.

Подано до редакції 15.02.10
